

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 222/2022-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 23 Co 12/2015 z 27. apríla 2017 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 24/2018 z 30. októbra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. februára 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) na ďalšie konanie. Zároveň si uplatňuje náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých rozhodnutí a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) z 23. februára 2009 voči žalovaným domáhal peňažného plnenia z titulu bezdôvodného obohatenia, resp. z titulu náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva za obdobie od 23. februára 2007 do 23. februára 2009. Sťažovateľ vychádzal zo zistenia, že je výlučný vlastník nehnuteľnosti zapísanej na [REDAKOVANÉ] v k. ú. Prešov, okrem iného aj parcely [REDAKOVANÉ] – zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 215m² (nehnuteľnosť nadobudol na základe kúpnej zmluvy, ktorej vklad bol povolený vkladovým konaním č. [REDAKOVANÉ]), že na tomto pozemku sa nachádza stavba

bytového domu, súp. ■■■■■ a že žalovaní sú zapísaní podľa výpisu z ■■■■■ ako vlastníci jednotlivých bytov v predmetnom bytovom dome a na tomto liste vlastníctva je poznamenané zriadenie vecného bremena k pozemku podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov“). Žalovaní nadobudli vlastníctvo k bytom a k spoločným častiam na zariadení bytového domu na základe zmlúv o prevode vlastníctva k družstevnému bytu a Bytovým družstvom Prešov.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 51/2009 z 23. októbra 2009 žalobu zamietol. Proti tomu rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“). Krajský súd uznesením č. k. 5Co/108/2010 zo 17. marca 2011 zrušil rozsudok okresného súdu, poukazujúc na to, že súd prvej inštancie vykonal pojednávanie napriek riadnemu ospravedlneniu sťažovateľa a jeho nesúhlasu s pojednávaním v jeho neprítomnosti, hoci dôvod neprítomnosti doložil dôkazom o svojej práceneschopnosti.

4. Následne okresný súd rozhodol druhým rozsudkom č. k. 12C/51/2009 z 11. októbra 2011, ktorým žalobu zamietol a uviedol, že o trovách bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Aj proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 5Co/133/2011 z 23. augusta 2012, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 6Cdo/230/2013 z 20. júna 2014, zrušil rozsudok krajského súdu (sp. zn. 5Co/133/2011) v spojení s rozsudkom okresného súdu (sp. zn. 12C/51/2009).

5. Následne okresný súd predmetnú vec opätovne prejednal a v poradí tretím rozsudkom č. k. 12C/276/2014 z 2. decembra 2014 rozhodol tak, že žalobu zamietol. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 23 Co/12/2015 z 27. apríla 2017 tak, že rozsudok potvrdil. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ dovolanie 16. augusta 2017, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 6 Cdo 24/2018 z 30. októbra 2019 tak, že dovolanie odmietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

6. Podľa názoru sťažovateľa v ústavnej sťažnosti sú rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu arbitrárne, namieta nesprávne právne posúdenie veci a nedostatočné odôvodnenie napadnutých rozhodnutí. Proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje týmito skutočnosťami:

a) všeobecné súdy nesprávne uvádzajú, že sťažovateľ má trpieť bezplatné užívanie jeho pozemku žalovanými podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, ktorý je v rozpore s čl. 20 ods. 4 ústavy;

b) všeobecné súdy nesprávne posúdili predmet konania, t. j. nesprávne uviedli, že sťažovateľ sa domáha jednorazovej náhrady za zriadené vecné bremeno s tým, že jeho nárok je premlčaný, keďže sťažovateľ sa domáha náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, a to za vymedzené časové obdobie;

c) najvyšší súd nesprávne poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k.3 Cdo 49/2014 zo 14. apríla 2016, podľa ktorého „*právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23*

ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniká *ex lege* jednorazovo, patrí tomu subjektu, ktorý bol vlastníkom zaťaženého pozemku dňu účinnosti tohto zákona“. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na iný rozsudok najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 89/2008 z 21. decembra 2009, ktorý podľa názoru sťažovateľa rozhodoval v totožnej právnej veci, t. j. vo veci určenia náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva v prípade, keď je na pozemku zriadené zákonné vecné bremeno v zmysle elektrizačného zákona;

d) všeobecné súdy sa nevyrovnali s argumentom sťažovateľa, podľa ktorého v predmetnej právnej veci neexistuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo priznať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vo forme opakujúceho sa plnenia;

e) sťažovateľ má právo požadovať od žalovaných ako spoluvlastníkov bytového domu opakované platby primeranej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, keďže pozemok pod bytovým domom nebol vyvlastnený, odkazujúc na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 237/09 zo 16. decembra 2009;

f) tvrdenia všeobecných súdov o tom, že náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom zriadeným zákonom podľa 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov môže byť iba jednorazová, nárok na takúto náhradu sa premlčiava, a že premlčacia doba začína plynúť od okamihu účinnosti zákona, nemá podľa sťažovateľa absolútne žiadnu oporu v zákone, navyše súdy tieto tvrdenia neodôvodnili citáciou žiadneho zákona, v tejto súvislosti tiež poukazuje na právny názor Okresného súdu Košice I v rozsudku č. k. 12 C 15/2017 z 20. marca 2018;

g) podľa názoru sťažovateľa nemohol odvolací súd v žiadnom prípade potvrdiť rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby z dôvodu premlčania s poukazom na to, že posudzoval jednorazovú náhradu, a nie sťažovateľom uplatnený nárok na náhradu za vymedzené časové obdobie;

h) krajský súd a hlavne najvyšší súd sa nezaoberali aplikáciou právnych záverov ústavného súdu vyslovených v náleze sp. zn. PL. ÚS 42/2015;

i) pokiaľ by bol úmysel zákonodarcu stanoviť v prípade vecného bremena podľa zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov jednorazovú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva majiteľa pozemku zastavaného stavbou bytového domu, bol by tak učinil priamo v zákone, na podporu svojej argumentácie sťažovateľ poukázal na rozhodnutia všeobecných súdov týkajúce sa náhrady podľa zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákona č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, ako aj na ďalšie početné rozhodnutia krajských súdov, najvyššieho súdu a ústavného súdu.

7. Podaním zo 6. júla 2020 sťažovateľ navrhol prerušenie konania o ústavnej sťažnosti z dôvodu, že Okresný súd Bratislava II 8. júna 2020 predložil ústavnému súdu návrh na vyslovenie nesúladu § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov s ústavou (návrh vedený pod evidenčným číslom spisu Rvp 1244/2020). Uvedené konanie má podľa názoru sťažovateľa podstatný význam pre rozhodnutie a právne posúdenie sťažnosti sťažovateľa v prejednávanej právnej veci.

8. Podaním z 8. októbra 2020 sťažovateľ navrhol senátu ústavného súdu, ktorý mal predmetnú sťažnosť sťažovateľa prejednať, aby podal plénu Ústavného súdu návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy z dôvodu rozporu § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov s čl. 13 ods. 4 ústavy, čl. 20 ods. 4 ústavy, čl. 17 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie a s čl. 1 dodatkového protokolu. Podľa názoru sťažovateľa súdy konajúce v jeho veci podali neústavný výklad § 23 ods. 5 zákona č. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a nesprávne sa priklonili k záverom rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 49/2014 zo 14. apríla 2016.

9. Podaním z 23. marca 2021 sťažovateľ predložil návrh na zjednotenie právnych názorov senátov ústavného súdu, ktorým žiada, aby v prípade, ak konajúci senát ústavného súdu dospeje pri posudzovaní sťažovateľovej sťažnosti k totožnému právnemu názoru ako všeobecné súdy v tom, že primeraná náhrada za obmedzenie sťažovateľových vlastníckych práv za obmedzenie zákonným vecným bremenom podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. je jednorazová a nemá charakter opakovaného plnenia bez toho, aby tento právny názor podložili citáciou zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, aby pred rozhodnutím vo veci predložili plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odlišných právnych názorov podľa § 13 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), keďže už uvedený právny názor už ústavný súd vyriešil rozhodnutiami sp. zn. IV. ÚS 70/2011, sp. zn. III. ÚS 237/2009 a sp. zn. PL. ÚS 42/2015.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v tvrdenom porušení označených práv v bode 1 tohto uznesenia napadnutým uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa a napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľa, ktorou sa domáhal odplaty za nútené obmedzenie jeho vlastníckeho práva, a to v súvislosti so sporom medzi sťažovateľom ako vlastníkom pozemku a žalovanými ako vlastníkmi bytov, resp. spoluvlastníkmi bytového domu, ktorý sa nachádza na nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľa, ktorým na základe § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov vzniklo k nehnuteľnostiam vo vlastníctve sťažovateľa právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa § 151n Občianskeho zákonníka.

11. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie v tejto časti podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu:

12. Ústavný súd zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha

interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. US 27/04, I. US 74/05). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktorých prioritnou úlohou je chrániť zákonnosť, mohol by nahradiť napadnuté právne názory všeobecného súdu iba v prípade, ak by bolo napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné. Skutkové a právne závery všeobecného súdu teda môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

13. Kľúčovým dôvodom, pre ktorý bola žaloba sťažovateľa zamietnutá, je nedostatok jeho aktívnej vecnej legitímácie v tomto konaní, pretože právo nebolo sťažovateľom uplatnené v zákonom stanovenej premlčacej dobe. Ústavný súd v tomto konaní pristúpil ku skúmaniu, či odôvodnenie právneho názoru vysloveného v napadnutom rozsudku krajského súdu je z ústavného hľadiska udržateľné a akceptovateľné.

14. Pri preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ako odvolacieho súdu a argumentácie v ňom uvedenej ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane a je potrebné ich skúmať vo vzájomnej súvislosti (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09, IV. ÚS 409/2020).

15. Z odôvodnenia odvolacieho súdu vyplýva, že súd prvej inštancie v prejednávanej veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, na základe uvedeného dospel k správnym skutkovým zisteniam a tieto aj správne právne posúdil. Súd prvej inštancie náležitým spôsobom posúdil súhrne v celom rozsahu všetky dôkazy, ktoré boli v konaní predložené, zároveň sa riadne vysporiadal aj s ustálenou rozhodovacou praxou tak odvolacieho, ako i najvyššieho súdu a ústavného súdu. Odvolací súd považuje rozsudok súdu prvej inštancie, čo sa týka veci samej, za presvedčivý.

16. Argumenty uvedené v odôvodnení rozsudku krajského súdu, ktoré ho viedli k rovnakým právnym záverom, aké vyslovil okresný súd v odvolaní napadnutom rozsudku, že v danej veci ide o finančnú náhradu za vznik vecného bremena, ktoré je jednorazovou náhradou, a že nárok vo forme náhrady peňažného plnenia za užívanie nehnuteľnosti je nepochybne právom majetkovej povahy, ktoré podlieha premlčaniu v trojročnej premlčacej dobe, sú podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a nesignalizujú, že napadnutým rozsudkom krajského súdu mohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery obsiahnuté v rozsudku krajského súdu, ktorý je dostatočne odôvodnený. Keďže namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojevôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04), a tak nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

18. Rovnaké závery napokon vyplývajú aj z aktuálnych rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré sú odrazom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít tak, ako to vyžaduje princíp právnej istoty vyjadrený v čl. 2 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje najmä na zjednocujúci záver najvyššieho súdu uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2016 ako rozhodnutie pod č. 73 (odvoláva sa naň aj krajský súd vo svojom rozhodnutí), v ktorom sa uvádza: „Právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov vzniklo *ex lege* jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona (1. septembra 1993). Z predmetného ustanovenia nevyplýva ďalšiemu vlastníkovi zaťaženého pozemku právo na náhradu za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckych práv“ (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 49/2014 zo 14. apríla 2016).

19. Ústavný súd vo vzťahu k množstvu rozhodnutí všeobecných súdov a ústavného súdu, ktorými sťažovateľ odôvodňuje svoju ústavnú sťažnosť, uvádza, že právne názory v nich vyjadrené nie je možné aplikovať na vec preskúmanú v tomto konaní, pretože nejde o skutkovo a právne totožné veci a mnohé citácie z týchto rozhodnutí sú iba vytrhnuté z kontextu celého rozhodnutia.

20. Na právnych záveroch krajského súdu nič nemení ani nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 42/2015 z 12. októbra 2016, v ktorého výroku (bod 1 výroku) sa uvádza, že «Ustanovenia § 10 ods. 5 druhá, tretia a štvrtá veta, § 10 ods. 9, § 10 ods. 10 prvá a tretia veta a § 10 ods. 12 prvá, druhá a štvrtá veta zákona č. 657/2004. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov rozsahu, v akom sa v týchto ustanoveniach používa slovo „jednorazová“ v slovnom spojení „primeraná jednorazová náhrada“ nie sú v súlade s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd». Nemožno stotožňovať právnu úpravu obsiahnutú v zákone č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o tepelnej energetike“), ktorý upravoval primeranú jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena a náhradu za vecné bremeno upravené v § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov, keďže upravuje rozličné právne situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu i mieru obmedzenia v užívaní nehnuteľností. Kým pri obmedzení vlastníckeho práva podľa zákona o tepelnej energetike sa poskytuje náhrada za výmeru, v ktorej je vlastníkom obmedzený pri užívaní nehnuteľnosti v dôsledku uplatnenia zákonného vecného bremena držiteľom povolenia, a to pri výkone práv a povinností podľa § 10 ods. 1 zákona o tepelnej energetike, ktorých rozsah a frekvenciu nemožno vopred určiť, pri právnej úprave zákona č. 182/1993 Z. z. vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak vlastníkom domu nie je vlastníkom pozemku, teda rozsah vecného bremena je určiteľný už pri jeho vzniku, t. j. od nadobudnutia účinnosti zákona 1. septembra 1993 (III. ÚS 276/2021).

21. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 79/2012).

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že medzi rozsudkom krajského súdu a obsahom sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu:

23. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že dovolací súd sa zaoberal dovolaním sťažovateľa, ktoré odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku. Ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

24. Obsah dovolania tvorili dve otázky, ktoré podľa názoru sťažovateľa neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu dosiaľ riešené (neboli zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), a to: „*či vlastník pozemku na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 182/1993 Z. z., má s poukazom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 42/2015 z 12. 10.2016 a uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 35/2015 z 18.01.2017, nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vo forme pravidelných (opakovaných) platieb primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia vo výške ročného úžitku, ktorý sa viaže k tej časti nehnuteľnosti, v ktorej sa vlastníctvo obmedzuje*“; a „*či existuje nejaké ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať za náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vo forme opakujúceho sa plnenia.*“

25. V nadväznosti na otázky, od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, najvyšší súd konštatuje, že tie boli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené, a to v rozhodnutí najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 49/2019 zo 14. apríla 2016 publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky pod č. 73 ročník 2016. Z uvedeného dôvodu dovolanie sťažovateľa nebolo prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku a nebolo prípustné ani podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, keďže odvolací súd rozhodol v tejto veci v súlade so záverom najvyššieho súdu. Najvyšší súd zdôrazňuje, že podstatu právneho názoru v zmysle už uvedeného rozhodnutia považoval za ústavne udržateľnú aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012.

26. Právny názor vyslovený najvyšším súdom v napadnutom uznesení má podľa ústavného súdu racionálny základ, a je preto legitímny a z ústavného hľadiska akceptovateľný. Najvyšší súd dostatočne ozrejmil myšlienkové pochody, ktoré ho viedli k odmietnutiu dovolania sťažovateľa, a preto jeho závery vyslovené v danej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, ale ako také, ktoré v posudzovanom prípade sú v súlade s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby ústavný súd svojím rozhodnutím do napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zasahoval, pretože jeho odôvodnenie nesignalizuje takú príčinnú súvislosť s označenými právami sťažovateľa, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne zakladala dôvod na vyslovenie ich porušenia.

27. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že v konaní o individuálnej ústavnej sťažnosti nie je úlohou ústavného súdu posudzovať silu argumentov, ale spôsob, akým ich súdy posúdili. Tento spôsob musí napĺňať účel ochrany základného práva na súdnu ochranu, čo znamená že musí byť preskúmateľný, a nie svojvoľný (arbitrárny).

28. Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením najvyššieho súdu a rozsudkom krajského súdu:

29. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením najvyššieho súdu a rozsudkom krajského súdu odvíja od namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd nedospel k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol, v takom prípade nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom označených vlastníckych práv.

30. Na základe uvedeného ústavný súd aj v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.4. K procesným návrhom sťažovateľa:

31. K návrhu sťažovateľa na prerušenie konania o predmetnej ústavnej sťažnosti do skončenia konania vedeného na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 1244/2020 ústavný súd uvádza, že v tejto veci rozhodol uznesením č. k. PL. ÚS 3/2022 z 2. marca 2022 tak, že návrh Okresného súdu Bratislava II na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy o súlade § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov odmieta ako podaný zjavne neoprávnenou osobou podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde. V tejto súvislosti nad rámec dodáva, že výrok ústavného súdu v predmetnom konaní, či už o súlade alebo o nesúlade § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov s čl. 20 ods. 4 a čl. 13 ods. 4 v spojení s čl. 7 ods. 5 ústavy by nemal vplyv na napadnuté rozhodnutie krajského súdu a najvyššieho súdu, ktorých úlohou v súlade so žalobným petitom nebolo rozhodnúť o existencii, resp. neexistencii vecného bremena, ale ich úlohou bolo rozhodnúť, či sťažovateľovi prináleží alebo neprináleží ním požadovaná finančná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva a či je táto náhrada jednorazová alebo má charakter opakujúceho sa plnenia a či je alebo nie je premlčaná. Ústavný súd preto, vychádzajúc z § 61 ods. 3 zákona o ústavnom súde, nezistil dôvod na prerušenie konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

32. Čo sa týka návrhu sťažovateľa, aby senát ústavného súdu podal návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, k tomuto ústavný súd konštatuje, že návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy môžu podať len subjekty taxatívne uvedené v § 74 zákona o ústavnom súde a senát ústavného súdu podľa súčasnej platnej a účinnej právnej úpravy nie je aktívne procesne legitimovaný na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy (čl. XXVIII bod 41 zákona č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon „č. 423/2020 Z. z.“), ktorý novelizuje § 74 zákona o ústavnom súde tak, že zakotvuje aktívnu legitímáciu senátu ústavného súdu na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, nadobúda v zmysle čl. XXX zákona č. 423/2020 Z. z. účinnosť až 1. januára 2025). Navyše, ústavný súd uvádza, že vo veci sťažovateľa už v minulosti bol podaný návrh (zo strany krajského súdu) na vyslovenie nesúladu § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov s čl. 20 ods. 4 ústavy, pričom tento bol uznesením ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 14/2016 odmietnutý, keď ústavný súd dospel k záveru, že akýkoľvek výrok ústavného súdu, či už o súlade alebo o nesúlade § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov s čl. 20 ods. 4 ústavy, nebude mať vplyv na rozhodnutie všeobecných súdov v tejto veci.

33. Vo vzťahu k návrhu sťažovateľa, aby senát ústavného súdu prejednávajúci predmetnú ústavnú sťažnosť podal plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie právnych názorov senátov ústavného súdu, ústavný súd uvádza:

a) Nálezom sp. zn. IV. ÚS 70/2011 ústavný súd konštatoval porušenie sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a tiež jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu nevyrovnanosti sa krajského súdu s podstatnými odvolacími námietkami sťažovateľa a z tohto hľadiska vyhodnotil v namietanej časti rozsudok krajského súdu ako nepreskúmateľný a nezodpovedajúci požiadavkám vyplývajúcim z obsahu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Ústavný súd sa v náleze nevyjadroval k otázke, či náhrada za vecné bremeno, ktoré vzniklo v zmysle § 23 ods. 5 zákona, má mať podobu jednorazového alebo opakujúceho sa plnenia, ani k otázke premlčania tejto

náhrady. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného mu čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a čl. 11 ods. 1 a 4 listiny a práva zaručeného mu čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd uviedol, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zrušením dotknutej časti napadnutého rozsudku sa otvára priestor na to, aby sa krajský súd sám vyrovnal s ochranou uvedených práv hmotného charakteru, a preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

b) Vo vzťahu k nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 237/09 ústavný súd uvádza, že rozhodnutie všeobecného súdu napadnuté ústavnou sťažnosťou sa netýkalo obmedzenia vlastníckeho práva k pozemkom, na ktorých stojí bytový dom. Pokiaľ ústavný súd v odôvodnení nálezu okrem iného uviedol, že „... *pri nútenom obmedzení možno uvažovať o opakovaných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia*“, išlo o všeobecné konštatovanie bez vzťahu ku konkrétnym okolnostiam (a najmä nie vo vzťahu k obmedzeniu vlastníckeho práva k pozemku, na ktorom stojí bytový dom), pričom z konštatovania ústavného súdu nevyplýva, že za akékoľvek nútené obmedzenie vlastníckeho práva bez ďalšieho patrí náhrada v podobe opakujúcich sa platieb. Ústavný súd v predmetnom náleze dospel k záveru o porušení označených práv podľa ústavy a listiny z dôvodu, že napadnutý rozsudok všeobecného súdu nedal odpoveď na nastolené otázky, teda rozsudok nebol náležite odôvodnený.

c) Pokiaľ ide o nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 42/2015, ústavný súd opakovane uvádza, že nemožno stotožňovať právnu úpravu obsiahnutú v zákone o tepelnej energetike, ktorý upravoval primeranú jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena a náhradu za vecné bremeno upravené v § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov, keďže upravuje rozličné právne situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu obmedzenia v užívaní nehnuteľností (pozri aj bod 24 odôvodnenia). Navyše, predmetné rozhodnutie ústavného súdu je rozhodnutím pléna ústavného súdu, nie senátu ústavného súdu, preto pri tomto ani neprichádza do úvahy aplikácia § 13 zákona o ústavnom súde, ktorý upravuje zjednocovanie právnych názorov senátov ústavného súdu.

34. Z uvedeného je zrejmé, že v rozhodnutiach ústavného súdu, na ktoré sťažovateľ v návrhu týkajúcom sa zjednotenia právnych názorov senátov ústavného súdu poukazoval, ústavný súd nezaujal v merite veci právny názor k povahe náhrady za vecné bremeno, ktoré vzniklo podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, a jej premlčaniu. Vzhľadom na skutočnosť, že v predmetnom prípade nejde o situáciu, keď by senát ústavného súdu v rámci svojej rozhodovacej činnosti dospel k právnemu názoru odlišnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov ústavného súdu, nebol dôvod predkladať plénu ústavného súdu návrh podľa § 13 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2022

Miloš Maďar
predseda senátu